

adviseurs in
ruimtelijke
ontwikkeling

Quick scan natuur

Zuiderlingedijk, Gorinchem

Gemeente Gorinchem

Datum: 18 november 2020

Projectnummer: 180319.02

INHOUD

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Plangebied	3
2	Wettelijk kader	8
2.1	Gebiedsbescherming	8
2.2	Soortenbescherming	9
2.3	Bescherming houtopstanden	9
3	Onderzoeksmethode	10
3.1	Deskundigheid	10
3.2	Werkwijze	10
4	Aanwezigheid beschermde gebieden en soorten	11
4.1	Ligging beschermde gebieden	11
4.2	Aanwezigheid beschermde soorten	12
4.3	Aanwezigheid houtopstanden	22
5	Effectbeoordeling en advies vervolgtraject	24
5.1	Mogelijke effecten op beschermde gebieden	24
5.2	Mogelijke effecten op beschermde soorten	25
5.3	Mogelijke effecten op beschermde houtopstanden	28
6	Conclusie	29

Geraadpleegde bronnen

Bijlage 1. Wettelijk kader

1 Inleiding

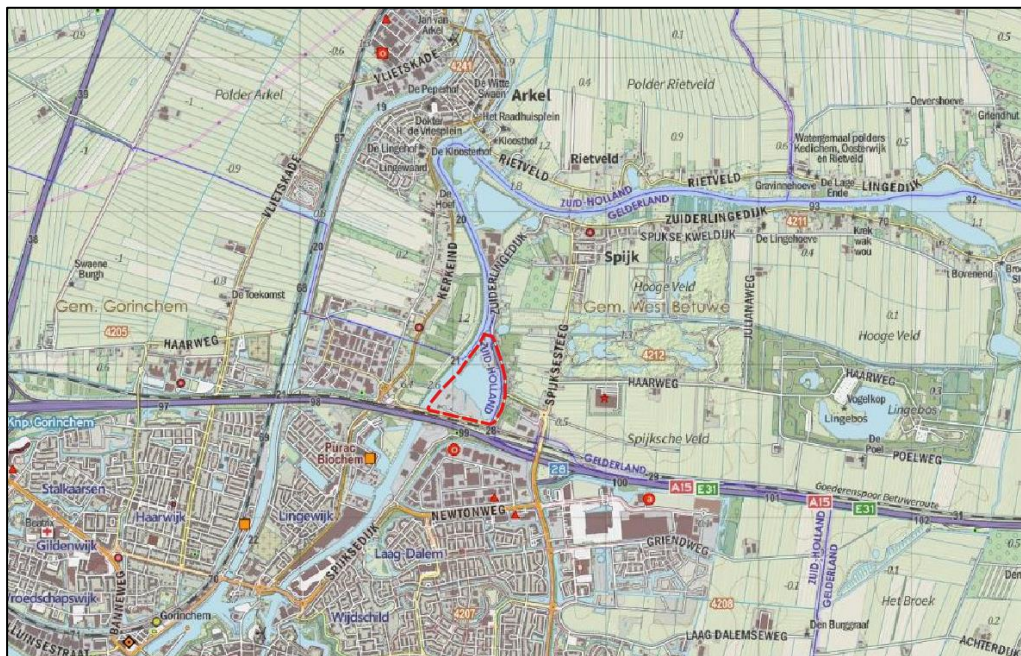
1.1 Aanleiding

In Gorinchem ligt aan de Zuiderlingedijk, ten noorden van de A15, bedrijventerrein Zuiderlingedijk. Voor dit bedrijventerrein is recent een visie opgesteld. Deze visie zal verder worden uitgewerkt in een bestemmingsplan. Voor de vaststelling van een nieuw bestemmingsplan is het noodzakelijk dat de haalbaarheid ervan wordt aangetoond. Er dient daarom vanuit de ecologie onderzocht te worden of met de ruimtelijke ontwikkelingen die het plan toestaat sprake is van overtreding van de geldende natuurwet- en regelgeving. Om de ontwikkelingsmogelijkheden op de locatie te onderzoeken is een quick scan natuur uitgevoerd.

1.2 Plangebied

1.2.1 Huidige situatie

Het plangebied bevindt zich buiten de bebouwde kom ten noordoosten van de kern Gorinchem in de provincie Zuid-Holland. De globale begrenzing wordt aan de westzijde gevormd door de rivier de Linge en aan de zuid-, noord- en oostzijde door de Zuiderlingedijk. Ten zuiden van het plangebied liggen een spoorlijn en de snelweg A15. Nog verder naar het zuiden begint de bebouwde kom van Gorinchem. Naar de andere zijden ligt een meer open polderlandschap, met weiland en plaatselijk ook weer bebouwing. Onderstaande afbeeldingen geven de ligging van het plangebied weer.

Topografische kaart met de globale ligging van het plangebied (rood omkaderd). Bron: PDOK.
Bewerking: SAB.

Luchtfoto met de globale ligging van het plangebied (rood omkaderd), met aan de zuidwestzijde het bedrijventerrein en het braakliggend deel van het bedrijventerrein (blauw kader). Bron: PDOK. Bewerking: SAB.

Het plangebied bestaat uit een bedrijventerrein met aan de oostzijde een braakliggend deel van het bedrijventerrein. Ten noorden hiervan ligt een grote waterplas, genaamd de Put van Heuff, omzoomd door bosschages.

Bedrijventerrein

Het bedrijventerrein ligt aan de zuidkant van het plangebied. Het westelijk deel van het bedrijventerrein is in gebruik. Hier is een overslag van zand en grind aanwezig, staat een betonmortelcentrale en is een opslag voor silo's. In dit deel staan enkele gebouwen en loodsen. Aan de westzijde grenst het bedrijventerrein aan de Linge. Hier is ook een loswal aanwezig. Aan de noordzijde grenst het bedrijventerrein aan de Put van Heuff. Aan deze zijde is een ligplaats voor boten aanwezig. Op 30 januari 2020 werd een veldbezoek aan het plangebied gebracht. Onderstaande afbeeldingen geven een impressie van dit deel van het plangebied.

De betonmortelcentrale

Overslag van zand en grind

Opslag van silo's

Kantoorruimte

Oever van de Linge

Noordelijke oever, met ligplaats voor een boot

Braakliggend deel bedrijventerrein

Ten oosten van het deel van het bedrijventerrein dat in gebruik is, ligt een braakliggend deel. Dit braakliggend deel wordt van het bestaande deel gescheiden door een hek. Op het braakliggend deel is plaatselijk een lage, open vegetatie aanwezig. Ook zijn delen verhard en zijn er delen waar nauwelijks vegetatie aanwezig is of alleen een mosbegroeiing. Er liggen enkele hopen zand en puin. Bebouwing en opgaande begroeiing is hier niet aanwezig. Ook de oever met de Put van Heuff is spaarzaam begroeid. Een kade of verharding is hier niet aanwezig. Onderstaande afbeeldingen geven een impressie van dit deel.

Verharding en begroeiing met mos

Hoop puin

Open zand en verharding

Oever aan de noordzijde

Put van Heuff en bosschages

Ten noorden van het bedrijventerrein ligt een plas die is ontstaan door zand- en grindwinning; de Put van Heuff. Het centrale deel bestaat uit diep, open water. Langs de oostelijke oever is opgaande begroeiing aanwezig van onder meer wilgen en elzen. Achter deze oever ligt, buiten het plangebied, de Zuiderlingedijk. Ook aan de noordzijde van de Put van Heuff is opgaande begroeiing aanwezig. Hier ligt een bos met hogere delen, waar onder meer essen en elzen groeien. Ook zijn hier lagere met riet begroeide delen aanwezig. Langs de oevers groeien plaatselijk wilgen. De oever is plaatselijk verhard met puin. Onderstaande afbeeldingen geven een impressie van dit deel.

Put van Heuff, gezien vanuit het zuiden

Put van Heuff en oostelijke oever

Oevervegetatie aan noordoostkant

Bos aan noordzijde

1.2.2 Toekomstige situatie

De toekomstige situatie is nog niet duidelijk. Wel is duidelijk dat ontwikkelingen in het open water van de Put van Heuff en bij de bosschages langs de oostelijke oever en de noordelijke oever van de Put van Heuff niet zijn voorzien. Ook zijn hier geen werkzaamheden voorzien, zoals het kappen van bomen of het aanpassen van oeverzones.

2 Wettelijk kader

Hieronder staat een samenvatting van het wettelijk kader. Een uitgebreide beschrijving staat in bijlage 1.

2.1 Gebiedsbescherming

2.1.1 *Natura 2000-gebieden en bijzondere nationale natuurgebieden*

Op grond van de Wet natuurbescherming kunnen natuurgebieden of andere gebieden die belangrijk zijn voor flora en fauna, door de Minister worden aangewezen ter uitvoering van de Vogelrichtlijn- en/of Habitatrichtlijn, de zogeheten Natura 2000-gebieden. Ook kan de Minister op grond van deze wet in enkele specifieke gevallen bijzondere nationale natuurgebieden aanwijzen.

Bij de aanwijzing van een Natura 2000-gebied worden voor het gebied instandhoudingsdoelstellingen voor te beschermen soorten en/ of habitats vastgesteld. Het is verboden om zonder vergunning projecten of andere handelingen te realiseren of te verrichten die de instandhoudingsdoelstellingen kunnen schaden. Als een plan of project mogelijk negatieve effecten kan hebben op Natura 2000-gebied, vindt eerst een globale toetsing plaats, de voortoets. Als uit de voortoets blijkt dat er zeker geen negatieve effecten zijn, dan kan het betreffende plan worden vastgesteld, of geldt in het geval van een project geen vergunningplicht. Als de kans op significante effecten niet kan worden uitgesloten dan moet, conform artikel 2.8 van de Wet natuurbescherming een passende beoordeling worden gemaakt.

2.1.2 *Natuurnetwerk Nederland*

De Wet natuurbescherming draagt Gedeputeerde Staten op, om in hun provincie te zorgen voor een landelijk ecologisch netwerk, genaamd Natuurnetwerk Nederland. Voor dit netwerk geldt, op basis van het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (het Barro), een 'nee, tenzij'-beschermingsregime. Het bestemmingsplan, of een omgevingsvergunning waarmee van het bestemmingsplan wordt afgeweken, maakt geen ontwikkelingen mogelijk die kunnen leiden tot een significante vermindering van de oppervlakte, kwaliteit of samenhang van de aanwezige natuur, of tot een significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van deze gebieden, *tenzij* er sprake is van groot openbaar belang, er geen reële alternatieven zijn, negatieve effecten zoveel mogelijk worden beperkt en overblijvende negatieve effecten worden gecompenseerd. Provincies dienen deze bescherming te regelen bij provinciale verordening. Daarnaast kunnen provincies bij provinciale verordening andere gebieden met bijzondere natuurwaarden beschermen, genaamd bijzondere provinciale natuurgebieden en bijzondere provinciale landschappen.

De provincie Zuid-Holland heeft de bescherming van Natuurnetwerk Nederland opgenomen in artikel 6.24 van de Omgevingsverordening Zuid-Holland 2019. Via artikel 6.9 van deze verordening worden daarnaast belangrijke weidevogelgebieden beschermd via een 'nee, tenzij'-regime. De regels voor compensatie van waarden die verloren gaan binnen het NNN of binnen belangrijk weidevogelgebied staan beschreven in de beleidsregel Compensatie Natuur, Recreatie en Landschap Zuid-Holland (2013).

2.2 Soortenbescherming

De bescherming van dier- en plantensoorten is geregeld in de Wet natuurbescherming. Voor een aantal soorten is door middel van verboden een beschermingsregime opgenomen. Er is een apart beschermingsregime voor Vogelrichtlijnsoorten, voor Habitatrichtlijnsoorten en voor andere soorten. Naast de beschermde plant- en diersoorten geldt voor al de in het wild levende soorten ook een zorgplicht. Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor deze soorten en hun directe leefomgeving. Dit houdt onder meer in dat men negatieve gevolgen voor aanwezige soorten zoveel mogelijk beperkt door het nemen van alle maatregelen die redelijkerwijs kunnen worden verwacht.

Provinciale Staten kunnen in een verordening een vrijstelling verlenen van de verboden van de wet. De provincie Zuid-Holland heeft besloten voor een aantal algemeen voorkomende zoogdiersoorten en amfibieën een vrijstelling te verlenen, voor handelingen die men verricht in het kader van ruimtelijke inrichting en ontwikkeling en voor handelingen in het kader van bestendig beheer en onderhoud. Het betreft de soorten aardmuis, bosmuis, bunzing, dwergmuis, dwergspitsmuis, egel, gewone bosspitsmuis, haas, hermelijn, huisspitsmuis, konijn, ree, rosse woelmuis, veldmuis, vos, wezel, woelrat, bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander, meerkikker en middelste groene kikker.

Daarnaast zijn de verboden niet van toepassing op handelingen die men uitvoert in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling of bestendig beheer en onderhoud, wanneer men die handelingen uitvoert conform een goedgekeurde gedragscode. Tot slot kunnen Gedeputeerde Staten, wanneer er geen andere bevredigende oplossing bestaat, onder bepaalde voorwaarde een ontheffing verlenen van de verboden.

2.3 Bescherming houtopstanden

Het is verboden houtopstanden geheel of gedeeltelijk te vellen of te doen vellen, zonder voorafgaande melding bij de provincie. Een houtopstand is hierbij gedefinieerd als een eenheid van bomen of struiken met een oppervlakte van ten minste 1.000 vierkante meter of een rijbeplanting die meer dan 20 bomen omvat. De wet schrijft verder voor dat wanneer een houtopstand geheel of gedeeltelijk is geveld, de grond binnen drie jaar moet worden herbeplant.

Bovenstaande bescherming geldt niet voor alle houtopstanden. De regels zijn onder meer niet van toepassing op houtopstanden op erven of in tuinen en op houtopstanden binnen de, bij besluit van de gemeenteraad, vastgelegde grenzen van de bebouwde kom. Ook voor het dunnen van een houtopstand gelden de regels niet.

3 Onderzoeksmethode

3.1 Deskundigheid

Kwaliteit van het ecologisch onderzoek en het geleverde product staan bij SAB hoog in het vaandel. Mede daarom zijn wij aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus (NGB); de brancheorganisatie voor groene adviesbureaus. Om aan onze standaard te voldoen, wordt ecologisch onderzoek enkel uitgevoerd door deskundigen. Onder een ecologisch deskundige verstaan we iemand met aantoonbare ervaring en kennis op het gebied van de ecologie van de betreffende soorten. Onze deskundigen voldoen aan de eisen van een ecologisch deskundige zoals de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland die stelt. Ecologen in opleiding tot deskundige werken altijd onder begeleiding van een deskundige.

3.2 Werkwijze

Voor het onderzoek werd een bureaustudie uitgevoerd en werd een veldbezoek aan de locatie gebracht. Als eerste werd voor het onderzoek, op basis van informatie van de opdrachtgever, het plangebied in beeld gebracht en werden de toekomstige ontwikkelingen beschreven. Vervolgens werd onderzocht welke beschermde plant- en diersoorten in de omgeving van het plangebied zijn te verwachten. Hiervoor werd de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) geraadpleegd op 17 januari 2020, waarbij waarnemingen van de afgelopen 10 jaar werden opgevraagd. Aanvullend hierbij is gebruik gemaakt van andere bronnen, als websites en verspreidingsatlassen. Bij deze bureaustudie werd ook de ligging van het plangebied ten opzichte van Natura 2000-gebieden en gebieden die via de provinciale verordening zijn beschermd onderzocht. Hiervoor werd onder meer informatie van de website van de provincie geraadpleegd.

Vervolgens werd een veldbezoek aan het plangebied en de directe omgeving ervan gebracht. Dit bezoek vond plaats op 30 januari 2020, bij droog en half bewolkt weer en een temperatuur van circa 7 graden. Doel van deze veldverkenning was om een indruk te krijgen van de habitats ter plaatse en om de geschiktheid van het plangebied voor de verschillende soortgroepen te beoordelen. Het veldbezoek heeft niet de status van een volledige veldinventarisatie. Het eenmalige veldbezoek geeft een globaal beeld van aanwezige soorten en habitats op basis van een momentopname.

Met de gegevens uit de bureaustudie en het veldbezoek is vervolgens een inschatting gemaakt van de mogelijke effecten op beschermde soorten en beschermde gebieden. Op basis van deze inschatting is een advies opgesteld met aanbevelingen voor vervolgstappen. Nadat het eerste conceptrapport gereed was, is dit beoordeeld op inhoud en vorm door een deskundig collega. Het commentaar is vervolgens besproken en verwerkt, om zo tot een eensluidend advies te komen.

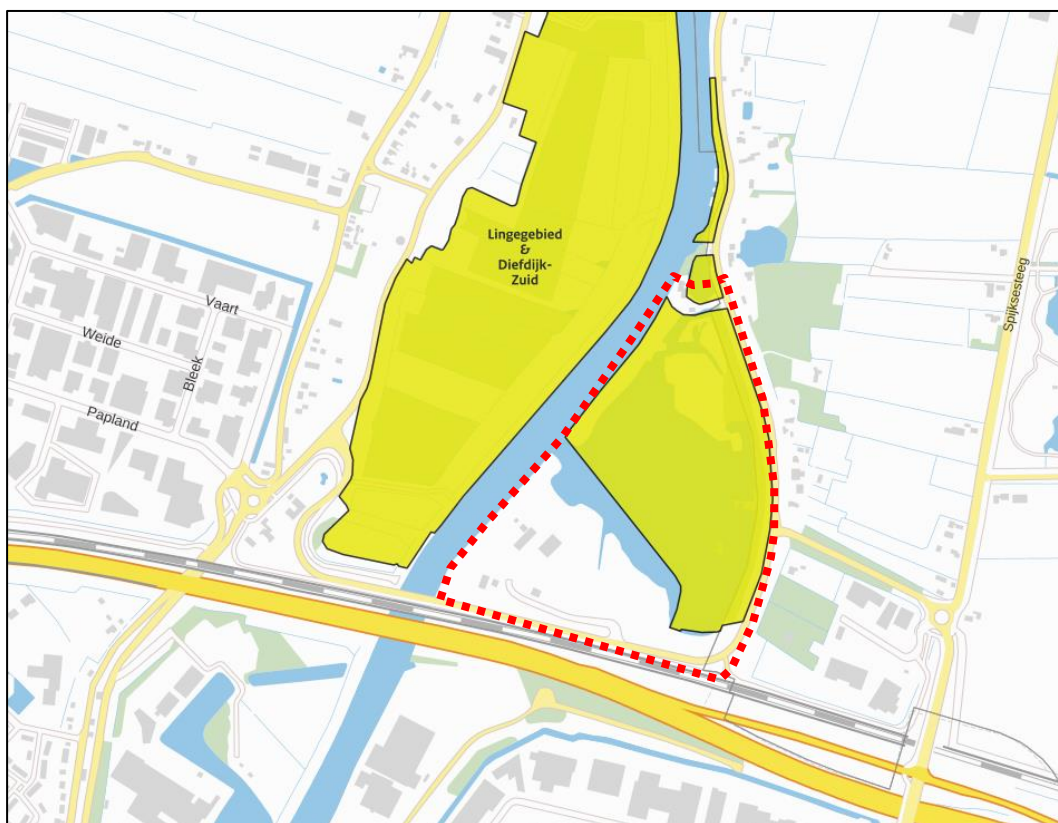
4 Aanwezigheid beschermde gebieden en soorten

In dit hoofdstuk beschrijven wij de ligging van het plangebied ten opzichte van beschermde gebieden en beschrijven we de kans op de aanwezigheid van beschermde soorten. In het volgende hoofdstuk volgt een beoordeling van de mogelijke effecten op beschermde gebieden en beschermde soorten ten gevolge van de ontwikkeling.

4.1 Ligging beschermde gebieden

Ligging Natura 2000-gebied

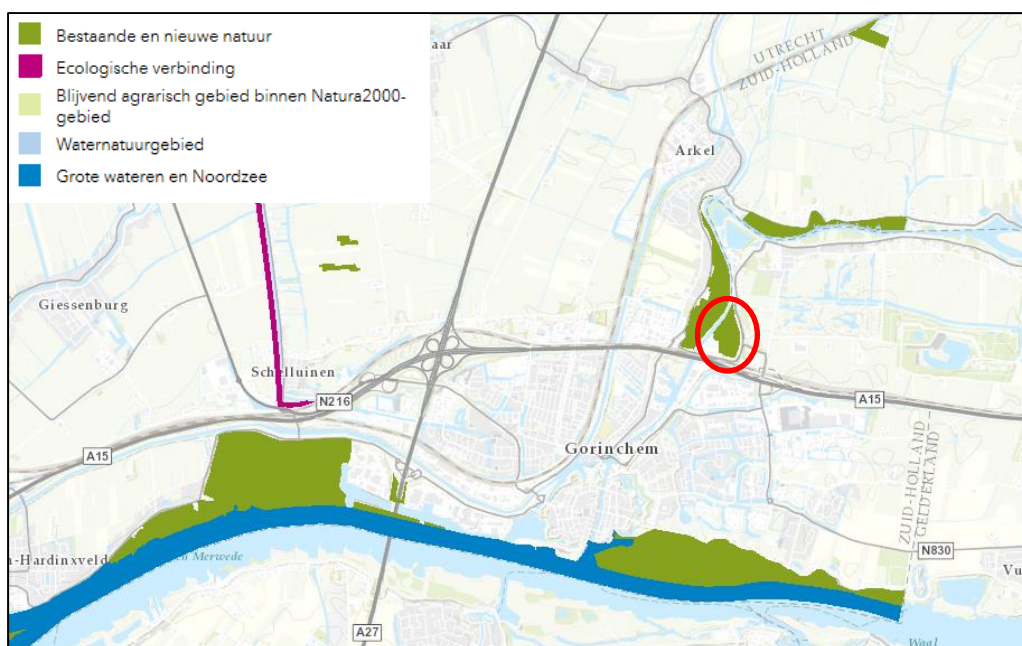
Het plangebied ligt deels binnen Natura 2000-gebied Lingedijk & Diefdijk-Zuid (zie onderstaande afbeelding). Op circa 2,9 kilometer ten zuidoosten van het plangebied ligt Natura 2000-gebied Loevestein, Pompeveld & Kornsche Boezem. Andere Natura 2000-gebieden liggen op meer dan 5 kilometer afstand.

Ligging van het plangebied (rood gestippeld kader) ten opzichte van Natura 2000-gebied Lingengebied & Diefdijk Zuid (geel). Bron: AERIUS-Calculator. Bewerking: SAB.

Ligging Natuurnetwerk Nederland

Een deel van het plangebied ligt binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Dit betreft de Put van Heuff en het oostelijk deel van het bedrijventerrein. Verder ligt er een ecologische verbinding op ongeveer 5 kilometer ten westen van het plangebied en liggen er waternatuurgebieden en grote wateren in de omgeving (zie onderstaande afbeelding). Belangrijk weidevogelgebied ligt op 1,5 kilometer ten noordwesten van het plangebied).

Globale ligging van het plangebied (rood kader) ten opzichte van Natuurnetwerk Nederland (groen). Bron: Provincie Zuid-Holland. Bewerking: SAB.

4.2 Aanwezigheid beschermde soorten

4.2.1 Zorgplicht, voor alle in het wild levende dieren en planten

In het plangebied zijn enkele gebouwen aanwezig en ook is groen en open water aanwezig. Het plangebied vormt daarmee geschikt leefgebied voor in het wild levende planten en dieren.

4.2.2 Vogelrichtlijnsoorten

Vogelsoorten met niet-jaarrond beschermde nesten

Tijdens het veldbezoek zijn in het plangebied soorten met niet jaarrond beschermde nesten aangetroffen als meerkoet, wilde eend en grauwe gans. Dergelijke soorten kunnen mogelijk in het plangebied tot broeden komen.

Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten

Naast de reguliere bescherming in het broedseizoen zijn er verschillende vogelsoorten van wie de nesten jaarrond worden beschermd. Deze jaarrond beschermde status is vanwege verschillende redenen. Zo zijn er soorten die het hele jaar gebruik maken van het nest. Daarnaast zijn er koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en daarin zeer honkvast zijn. Ook zijn er soorten die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die nauwelijks in staat zijn zelf een nest te maken. In de omgeving zijn een groot aantal vogelsoorten waargenomen met een jaarrond beschermd nest, zo blijkt uit NDFF-gegevens. Dit zijn de soorten boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespandief en zwarte wouw. Hieronder wordt in meer detail beschreven of en in welke mate het gebied geschikt kan zijn voor vogelsoorten met een jaarrond beschermde nestplaats.

Huismussen broeden in kieren en spleten van bebouwing en tevens vaak onder (golvende) dakpannen. Een geschikte leefomgeving van de huismus bestaat uit een combinatie van een geschikte nestgelegenheid, voedsel, drinkwater en voldoende dekking in de vorm van stekelige of groenblijvende struiken. Voornamelijk plekken waar bebouwing wordt afgewisseld met groenvoorzieningen herbergen hoge dichtheden aan huismussen (BIJ12 2017a). Op het bestaande industrieterrein is enige bebouwing aanwezig. Deze bebouwing heeft echter platte daken zonder openingen die geschikt zijn voor de huismus. Ook werden bij het veldbezoek geen huismussen gehoord of gezien in het plangebied. Huismussen zijn zeer honkvast en blijven altijd in de directe omgeving van hun nestplaats. Het feit dat de soort tijdens geschikte weersomstandigheden niet is aangetroffen, duidt er op dat zich geen nesten in het plangebied bevinden. Aangezien er geen duidelijke nestlocaties voor de huismus in het plangebied aanwezig zijn en huismussen of sporen van de soort niet zijn waargenomen, is het onwaarschijnlijk dat het plangebied onderdeel uitmaakt van de functionele leefomgeving van deze soort.

Gierzwaluwen broeden in Nederland in stedelijk gebied. Ze broeden in kolonies, onder daken en in gebouwen. Veel gebruikte nestlocaties zijn onder scheefliggende of kapotte dakpannen, onder nokpannen, in gaten en kieren onder de dakrand en bij dakkapellen, daar waar het zink overloopt van de dakkapel naar de dakpannen. Daarnaast worden soms kunstmatige nestkasten of nestpannen, gaten in muren, gaten achter regenpijpen of ventilatieschachten als broedlocatie gebruikt. Nestlocaties dienen een vrije uitvliegroute op minimaal enkele meters boven de grond te hebben. Daken dienen verder minimaal een hellingshoek van 45 graden te hebben om als nestlocatie geschikt te zijn (BIJ12 2017b). De aanwezige bebouwing in het plangebied is tijdens het veldbezoek geïnspecteerd op de aanwezigheid van kieren in muren of bij de daken die een geschikte nestlocatie van de gierzwaluw kunnen zijn. Dergelijke openingen zijn niet aanwezig, zodat geschikte nestgelegenheid voor de gierzwaluw ontbreekt.

Verschillende roofvogelsoorten die regelmatig in de omgeving zijn gezien nestelen in hoge bomen in bos of boomgroepen (buizerd, roek, havik, sperwer, wespendif, zwarte wouw), in oude nesten van kraaien en roofvogels in boomgroepen (boomvalk) of in holtes in bomen en in gebouwen (steenuil). De bomen aan de oost-, noord- en noordwestzijde van het plangebied, langs de oever van de Put van Heuff, zijn groot genoeg om nestgelegenheid voor deze soorten te kunnen bieden. Bij het veldbezoek werd geen nest waargenomen dat van één van deze soorten zou kunnen zijn. De bomen nabij het bedrijventerrein op de oostoever hadden geen blad en waren goed te overzien. Het is niet te verwachten dat zich in bomen nabij het bedrijventerrein, binnen 100 meter ervan, een jaarrond beschermd nest bevindt. Niet het gehele plangebied was echter goed te overzien. Met name het bos aan de noord- en noordwestzijde is vrij dicht en groot. Het is niet uitgesloten dat zich hier ergens een nest van één van deze soorten bevindt. Zo kunnen nesten van sperwer dicht tegen een stam zijn gebouwd, waardoor ze niet altijd makkelijk te zien zijn. Ook is het niet uitgesloten dat in een oudere boom een holte aanwezig is die door bijvoorbeeld de steenuil als nestgelegenheid gebruikt wordt. Het is daarmee niet uitgesloten dat zich in de bomen die langs de westrand of noordrand van de Put van Heuff staan een jaarrond beschermd nest bevindt van de buizerd, roek, havik, sperwer, wespendif, zwarte wouw of steenuil.

Andere vogelsoorten waarvan het nest jaarrond is beschermd, nestelen op hoge gebouwen (slechtvalk), op richels van bergen of steengroeven en soms op oude roofvogelnesten (oehoe), langs stromende beken (grote gele kwikstaart), in oude nesten van kraaien en roofvogels in vooral naaldbomen (ransuil), in nissen van kerktorens of in andere toegankelijke gebouwen in agrarisch gebied (kerkuil) of op speciale nestpalen (ooievaar) (SOVON 2002, vogelbescherming.nl, sovon.nl). Deze elementen zijn niet in het plangebied aanwezig. Nesten van deze vogelsoorten worden niet in het plangebied verwacht.

4.2.3 Planten

De vaatplanten die zijn beschermd middels de Wet natuurbescherming betreffen veelal zeldzame soorten, waarvan de meeste Rode Lijst-soorten, met specifieke groeiplaatsen in met name stabiele en natuurlijke biotopen, zoals bossen, zeeduin, kalkgraslanden, beekdalen, veengronden en moerassen. Ook is een aantal soorten beschermd die groeit op oude en verweerde muren en zijn enkele zeldzame akkerplanten beschermd. Een deel van de beschermde planten komt alleen voor in Zuid-Limburg. Veel soorten komen voornamelijk voor op kalkhoudende en voedselarme grond (Sparrius et al. 2012). Naast de beschermde vaatplanten zijn er twee mossoorten beschermd. Beide soorten zijn zeer zeldzaam. Tonghaarmuts is in Nederland gevonden in vochtige, jonge wilgenbossen en in jonge aanplant van zomereik. Geel schorpioenmos groeit op moskussens op weinig substraat (Janssen en Schaminee 2004, verspreidingsatlas.nl).

In de NDFF zijn de waarnemingen opgenomen van één beschermde plantensoort. Dit is de soort schubvaren die wordt waargenomen in de bebouwde kom van Gorinchem. Deze soort groeit op rotsen, puinhellingen of muren en wordt in ons land voornamelijk op oude muren waargenomen (verspreidingsatlas). De soort zelf werd bij het veldbezoek niet aangetroffen en ook oude, verweerde muren werden bij het veldbezoek nergens gevonden. Het is daarmee niet te verwachten dat deze soort in het plangebied voorkomt. Het deel van het plangebied dat in gebruik is als bedrijventerrein is grotendeels verhard. Langs de oever met de Linge en de Put van Heuff is wel enig groen aanwezig. Hier groeien soorten van een rijke en verstoorde bodem, zoals rietgras, braam, brandnetel en bezemkruiskruid. Beschermde planten werden hier niet aangetroffen en worden op een dergelijke rijke en verstoorde bodem ook niet verwacht.

Het braakliggende deel van het bedrijfsterrain aan de oostkant van het plangebied bestaat voor een groot deel uit open zand- en kleigrond. Hier werd een groot aantal verschillende soorten kruiden waargenomen, zoals zomervijnstraal, Canadese fijnstraal, brandnetel, herik, teunisbloem, korrelganzenvoet, zwarte nachtschade, harig wilgenroosje en akkerdistel. Het betreft veelal pionierssoorten die kenmerkend zijn voor een voedselrijke en verstoorde bodem. Beschermde planten werden niet aangetroffen en ook werden geen typische akkerplanten gevonden. Het braakliggende deel van het bedrijfsterrain heeft ook geen geschiedenis als akkerland. Op deze rijke, verstoorde bodem worden beschermde planten niet verwacht.

De bodems rond de Put van Heuff zijn bedekt met een dichte vegetatie van onder meer riet, braamstruwelen en bos met elzen, essen en wilgen. In dergelijke vegetaties worden beschermde planten niet verwacht.

4.2.4 Grondgebonden zoogdieren

Aanwezigheid soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

Zoals beschreven in paragraaf 2.2, geldt voor een aantal meer algemeen voorkomende beschermde soorten zoogdieren een provinciale vrijstelling van de verboden in de wet. Het is goed mogelijk dat in of nabij het plangebied deze soorten voorkomen, zoals de veldmuis of egel. Deze soorten komen wijdverspreid voor en stellen geen hoge eisen aan hun omgeving.

Aanwezigheid soorten waarvoor geen vrijstelling geldt

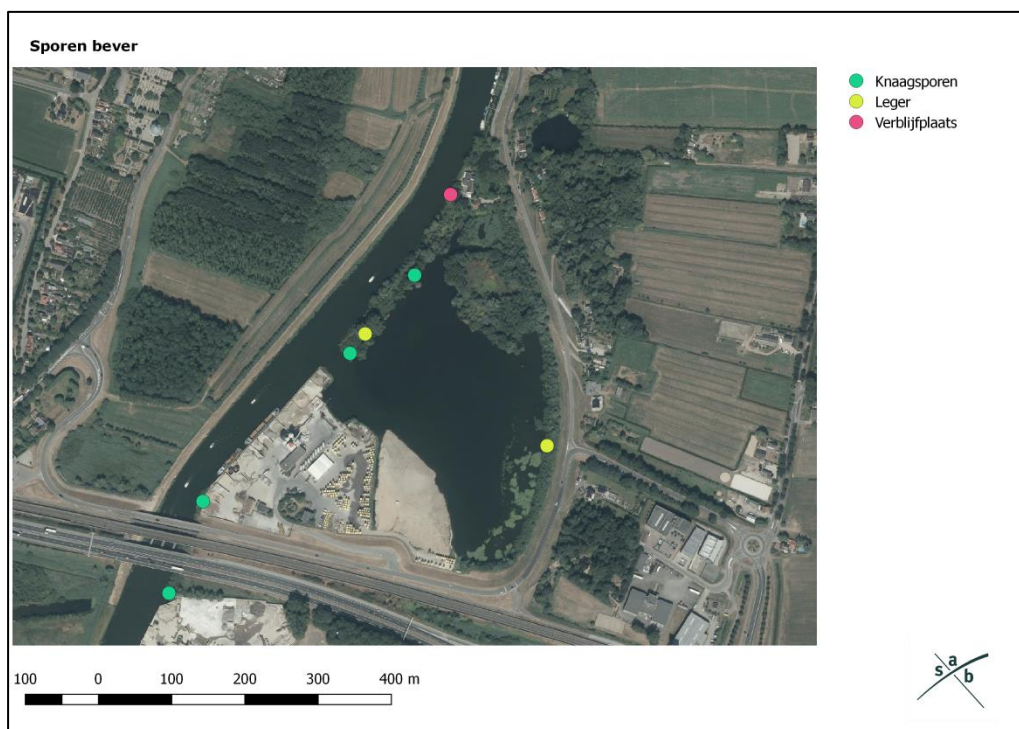
Deze beschermde grondgebonden zoogdieren komen voornamelijk voor in natuurlijke- of half-natuurlijke habitats zoals bos, heide of kleinschalig agrarisch landschap. Een aantal soorten is zeer zeldzaam en komt alleen in Zuid-Limburg voor. Dit geldt voor hamster, hazelmuis, eikelmuis, molmuis, lynx en wilde kat. Ook de wolf is zeer zeldzaam. Andere soorten, zoals bever, boommarter, das, eekhoorn, steenmarter, waterspitsmuis en wild zwijn komen algemener voor. Met name eekhoorn en steenmarter worden ook regelmatig in meer stedelijk gebied aangetroffen (Lange et al. 2003, verspreidingsatlas.nl).

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF komt de bever bij het plangebied voor. De bever heeft een voorkeur voor rustige rivieren en meren omzoomd door broekbossen met bomen als wilg en es. Bos op de oever is een vereiste, open of rotsige oevers worden vermeden. Als schuilplaats wordt een hol gegraven of een burcht van takken en modder gemaakt. Daarnaast gebruiken bevers regelmatig legers om de dag door te brengen. Het leger van de bever is een plek met platgetrapte vegetatie of een kuiltje, soms bekleed met houtsnippers (zoogdiervereniging.nl).

De bever komt voor in het nabijgelegen Natura 2000-gebied. Daarnaast is er in 2017 een bever waargenomen direct aan de overzijde van de Linge, zo blijkt uit NDFF-gegevens. In het najaar van 2018 werd door SAB nader onderzoek uitgevoerd naar deze soort in de omgeving van het bedrijventerrein (SAB 2018). Hierbij werden langs de oevers van de Linge en de Put van Heuff verschillende sporen van deze soort gevonden (zie onderstaande afbeelding). Met name langs de Linge werden op verschillende plekken knaagsporen aangetroffen. Ter hoogte van Zuiderlingedijk 42 werd langs de oever van de Linge, op circa 300 meter ten noorden van het bedrijventerrein een onderdoorgang gevonden onder een dichte struikvegetatie. Waarschijnlijk is er ergens onder deze oever een hol aanwezig dat niet bovengronds te zien is. Onder de dichte struikvegetatie waren verschillende oudere knaagsporen aanwezig. Vlak naast deze doorgang was een vers knaagspoor aanwezig. Op basis van de sporen leek het hier te gaan om een enkel dier.

Langs de oevers van de Put van Heuff werden twee legers aangetroffen. Legers worden 's zomers door bevers gebruikt als dag rustplaats en bestaan uit een uitholling op de oever. Vaak zijn hier ook voedselresten te vinden. Legers bevinden zich vlak langs de oever onder dichte struiken. De aangetroffen legers zijn aanwezig op ongeveer 70

en 170 meter ten noorden van het bedrijventerrein. Legers worden niet gezien als rustplaats van de soort maar als een element dat behoort tot de functionele leefomgeving rond een voortplantingsplaats of rustplaats (BIJ12 2017d). Bij het onderzoek werd nergens een kraamburcht aangetroffen.

Locaties van beversporen die werden aangetroffen bij aanvullend onderzoek in november 2018

4.2.5 Vleermuizen

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF komen de baardvleermuis, gewone dwergvleermuis, gewone grootvleermuis, meervleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis in deze omgeving voor. Alle vleermuissoorten, alsmede hun verblijfplaatsen, essentiële foerageergebieden en vliegroutes zijn beschermd volgens de Wet natuurbescherming.

Vleermuizen zijn globaal op te delen in gebouwbewonende soorten zoals gewone dwergvleermuis en boombewonende soorten als rosse vleermuis en watervleermuis. Daarnaast bestaan soorten die van beide elementen gebruikmaken. Daarbij is ook onderscheid te maken in zomer- en winterverblijfplaatsen van de verschillende soorten. Sommige soorten zoals de gewone dwergvleermuis verblijven het gehele jaar in gebouwen (spouwmuren, achter gevelbetimmeringen, etc.). Andere soorten als de rosse vleermuis verblijven jaarrond in bomen (in holten, holen en achter loshangend schors). De watervleermuis overwintert echter weer in bunkers, grotten en kelders en verblijft in de zomerperiode in boomholten (Dietz et al. 2011).

Gebouwbewonende vleermuissoorten

Gebouwbewonende vleermuizen hebben hun verblijfplaats achter bijvoorbeeld gevelbetimmering, in spouwmuren, achter dakbeschot, achter luiken en in schoorstenen (BIJ12 2017c, Dietz et al. 2011). In het plangebied zijn meerdere gebouwen aanwezig. Dit betreft enerzijds loodsen met een enkele wand die momenteel in gebruik zijn. In

deze bebouwing is geen ruimte aanwezig waar vleermuizen zouden kunnen verblijven. In het gebied zijn verder enkele kantoorgebouwen aanwezig. Deze gebouwen hebben een plat dak en twee van de drie gebouwen zijn aan de buitenkant aan de bovenzijde afgewerkt met stalen platen. Bij één gebouw is aan de bovenzijde een houten aftimmering aanwezig. Deze aftimmering sluit strak aan op de muur eronder en is met schuim afgedicht. Open stootvoegen zijn niet in de bebouwing aanwezig en ook andere kieren of gaten die geschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen werden niet aangetroffen. Verblijfplaatsen voor gebouwbewonende soorten worden daarom niet in het plangebied verwacht.

Boombewonende vleermuissoorten

Boombewonende soorten worden gevonden in holten en spleten in bomen en achter lohangend schors. Bomen dienen hiervoor een zekere diameter en leeftijd te hebben. Zo hebben vleermuizen genoeg ruimte in de boom. Grofweg zijn hardhout bomen als eik en beuk jonger dan 60 jaar en zachthout bomen jonger dan ongeveer 30 jaar voor een spechtenhol nog niet geschikt (Zoogdiervereniging & Probos 2012). Op het bestaande bedrijventerrein en het braakliggende terrein ten oosten ervan zijn op enkele plekken bomen aanwezig. Deze bomen hebben geen grote diameter. Geschikte holten die als verblijfplaats voor vleermuizen zouden kunnen dienen werden hierin niet aangetroffen. Op de locaties buiten het bedrijventerrein, op de oevers van de Put van Heuff, zijn wel veel grotere bomen aanwezig. Hier staan onder meer grote wilgen. Bij het veldbezoek werd hier ook een grote bonte specht gehoord. Het is te verwachten dat in dikkere bomen die hier aanwezig zijn wel holten aanwezig zijn die door vleermuizen als verblijfplaats gebruikt kunnen worden. In onderstaande tabel staat aangegeven welke soorten hier een verblijfplaats zouden kunnen hebben. Deze beoordeling is gebaseerd op de bekende verspreiding, de ecologie van de soort en de aangetroffen situatie. De soorten en functies die niet zijn uit te sluiten zijn samengevat in de navolgende tabel.

Vleermuissoorten en functies die wel of niet zijn uit te sluiten in bomen in de oeverzone aan de oost- en noordzijde van de Put van Heuff. "x"= functie is niet uit te sluiten, "-" = functie is uit te sluiten.

Vleermuissoort	Kraamverblijf	Zomerverblijf	Paarverblijf	Winterverblijf
Gewone dwergvleermuis	-	-	X	-
Ruige dwergvleermuis	-	X	X	X
Laatvlieger	-	-	-	-
Meervleermuis	-	-	-	-
Gewone grootoorvleermuis	X	X	X	-
Watervleermuis	X	X	-	-
Baardvleermuis	X	X	X	-
Rosse vleermuis	X	X	X	X

Essentieel foerageergebied

Alle in Nederland voorkomende vleermuizen leven van insecten. Zij foerageren daarom op plaatsen waar veel insecten aanwezig zijn. Voorbeelden van veel voorkomende foerageergebieden zijn openingen op kruinhoogte tussen bomen, boven water en in de luwte van dijken. Als een dergelijk foerageergebied van zeer groot belang is voor

vleermuizen van een bepaalde verblijfplaats, kan gesproken worden van een essentieel foerageergebied. Als een dergelijk foerageergebied verloren zou gaan, zou de voedselvoorziening van deze vleermuizen verdwijnen, waardoor ze de verblijfplaats moeten verlaten. Het verdwijnen van het foerageergebied leidt zo tot het niet meer functioneren van de verblijfplaats. Dergelijk essentieel foerageergebied is beschermd.

Het bestaande industrieterrein en ook het braakliggende deel hebben maar een zeer beperkte waarde als foerageergebied. Groen is hier maar heel beperkt aanwezig, waardoor het aantal insecten er laag zal zijn. Essentieel foerageergebied wordt hier niet verwacht. De Put van Heuff vormt een open water omgeven door bomen. Zowel het open water als de bomen langs de oever vormen geschikte plekken waar verschillende soorten vleermuizen graag foerageren. Het is niet uitgesloten dat dit open water of de bosschages langs de oever foerageergebied vormen, bijvoorbeeld voor vleermuizen die een verblijfplaats kunnen hebben in één van de bomen langs de oever van de Put van Heuff of een verblijfplaats hebben in de directe omgeving. Doordat het oppervlak van dit deel van het plangebied vrij groot is, is niet uitgesloten dat het hier ook essentieel foerageergebied betreft.

Essentiële vliegroutes

Om zich van hun verblijfplaatsen naar hun foerageergebied te verplaatsen worden door een aantal soorten steeds dezelfde lijnvormige elementen gebruikt. Bijvoorbeeld de gewone dwergvleermuis gebruikt vaak bomenrijen waaraan het zich kan oriënteren. Als een dergelijke route verdwijnt of onderbroken wordt, vervalt deze mogelijkheid om van verblijfplaats naar foerageergebied te komen. Vleermuizen moeten dan een alternatieve route zoeken. Als dit niet mogelijk is en als de vliegroute door veel vleermuizen wordt gebruikt, kan dit een groot negatief effect op de vleermuizenpopulatie in het gebied hebben (Limpens et al. 2004). Daarom zijn dergelijke vliegroutes beschermd.

Rond en op het bestaande en het nog te ontwikkelen bedrijventerrein zijn geen opgaande en geleidende structuren aanwezig die als vliegroute kunnen dienen. De bomen langs de oever van de Put van Heuff, aan de oostzijde maar ook aan de noordwestzijde, vormen wel een opgaande structuur die over grote lengte aaneengesloten is. Het is niet op voorhand uitgesloten dat deze bomen een essentiële vliegroute vormen, bijvoorbeeld wanneer in één van deze bomen een verblijfplaats aanwezig zou zijn.

4.2.6 Reptielen

Reptielen komen in ons land voornamelijk voor op de hogere zandgronden, in duin-, bos- of heidegebieden. De ringslang komt daarnaast ook voor in veengebieden en laat zich ook in meer stedelijk gebied zien. Deze soort komt vooral voor ten noorden van de grote rivieren. De muurhagedis is gebonden aan warme, stenige plekken en leeft in Nederland vooral in Maastricht en is daarnaast op verschillende plaatsen uitgezet. (Creemers en van Delft 2009).

Uit NDFF-gegevens blijkt dat de ringslang in de omgeving van het plangebied voorkomt. De ringslang is sterk gebonden aan waterrijke habitats. De soort komt voor ten noorden van de grote rivieren en wordt vooral aangetroffen in laagveengebieden, nat-

te heideterreinen en waterrijke zandgronden. Maar de soort komt ook voor op verhoogde terreinen zoals dijken, spoorbanen of struwelen. Belangrijk hierbij is de aanwezigheid van natuurlijke oevers met open plekken en ruigte zodat deze zowel zongelegenheid als schuilplaatsen bieden. Veel meer dan andere in Nederland levende reptielen wordt de soort ook in bebouwde omgeving en in agrarisch gebied aangetroffen (Creemers & van Delft 2009).

Het bestaande bedrijventerrein is sterk verhard en heeft weinig of geen groen. De oevers naar de Put van Heuff en naar de Linge zijn veelal verhard en steil. Geschikt leefgebied voor de ringslang is hier niet aanwezig. Het braakliggende deel van het bedrijventerrein is nu nog erg open. Er is wel enige ruigtevegetatie aanwezig maar dit groeit verspreid en is niet hoog. Veel schuilgelegenheid voor de ringslang is nu nog niet aanwezig. De ringslang wordt hier niet verwacht.

Langs de noord- en westzijde van de Put van Heuff is een natuurlijke begroeiing aanwezig, met veelal glooiende oevers begroeid met ruigte en riet of wilgen. Voor een ringslang vormen deze oevers en het erachter gelegen vochtige bos geschikt leefgebied. Het is niet uitgesloten dat dit onderdeel is van het leefgebied van deze soort. Andere soorten reptielen worden niet verwacht omdat deze soorten niet in de omgeving aanwezig zijn.

4.2.7 Amfibieën

Aanwezigheid soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

Zoals beschreven in paragraaf 2.2, geldt voor een aantal meer algemeen voorkomende beschermde soorten amfibieën een provinciale vrijstelling van de verboden in de wet. Het is goed mogelijk dat in of nabij het plangebied deze soorten voorkomen, zoals de bruine kikker of gewone pad. Deze soorten komen wijdverspreid voor en stellen geen hoge eisen aan hun omgeving.

Aanwezigheid soorten waarvoor geen vrijstelling geldt

Beschermde amfibieën waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt, komen voornamelijk voor in en nabij vennen, poelen en slootjes, met helder en schoon water, in heide-, veen- en bosgebied en in de uiterwaarden. De rugstreeppad is ook in de duinen aanwezig. De geelbuikvuurpad, vuursalamander en vroedmeesterpad worden bijna uitsluitend in Zuid-Limburg aangetroffen (Creemers en van Delft 2009, verspreidingsatlas.nl). Volgens de verspreidingsgegevens van de NDFF komen er verschillende beschermde amfibieën in de omgeving van het plangebied voor. Het betreft alpenwatersalamander, kamsalamander, poelkikker, heikikker en rugstreeppad.

De alpenwatersalamander is enkel waargenomen in de bebouwde kom van Gorinchem, in een woonwijk ten zuiden van de A15. In de verdere omgeving komt deze soort niet voor. Deze soort wordt dikwijls gehouden in vijvers in tuinen en zeer waarschijnlijk is dat ook hier het geval. Omdat deze soort niet direct nabij het plangebied voorkomt is uitgesloten dat met de ontwikkeling leefgebied van deze soort wordt aangetast.

De kamsalamander komt voor in kleinschalige landschappen met bossen, heggen en struwelen. Dieren trekken half maart naar het voorplantingsbiotoop dat bestaat uit matig voedselrijke tot voedselrijke, geïsoleerde stilstaande wateren met een goed ontwik-

kelde onderwatervegetatie. De wateren moeten vrij zijn van grotere vissoorten omdat deze de eieren en larven eten. De soort heeft een leefgebied in een straal van 300 tot 500 meter rond het voortplantingswater en overwintert tussen november en februari op vorstvrije locaties onder takenstapels of stenen. Sommige kamsalamanders blijven gedurende het hele jaar in het water (Creemers & van Delft, 2009, BIJ12 2017e).

De kamsalamander is waargenomen in poelen langs de Linge op enkele kilometers van het plangebied, zo blijkt uit NDFF-gegevens. In het bos aan de noordzijde van de Put van Heuff zijn lagere delen aanwezig. Het is niet uitgesloten dat zich hier geïsoleerde poelen bevinden die geschikt zijn als voortplantingshabitat voor deze soort. Het bos zelf zou dan als landhabitat ook leefgebied voor de kamsalamander kunnen zijn. In de overige delen van het plangebied wordt de soort niet verwacht. Op het industrieterrein is geen open water aanwezig dat geschikt is als voortplantingswater. De Linge en de Put van Heuff zelf, zijn grote open wateren waarin grotere vissoorten algemeen zullen voorkomen. Het is daarom niet te verwachten dat dit voortplantingswater voor de kamsalamander vormt.

De poelkikker leeft rond onbeschaduwde vennen, poelen en watergangen in hoogveengebieden en in uiterwaarden. De soort is kritisch wat betreft de waterkwaliteit dat voedselarm en schoon moet zijn. De dieren kunnen grote afstanden afleggen en kunnen op grote afstanden van het water worden gevonden. De poelkikker overwintert op het land waar hij zichzelf ingraaft of gebruik maakt van muizenholletjes, houtstronken of stenen. De overwinteringsplaatsen liggen afhankelijk van het landschapstype binnen de 100 à 200 meter van het water (Creemers & van Delft, 2009, BIJ12 2017f).

Uit NDFF-gegevens blijkt dat de poelkikker enkele malen is waargenomen, langs de Linge op enkele kilometers afstand van het plangebied. De Put van Heuff en de Linge lijken als leefgebied voor deze soort zeer weinig geschikt, omdat de soort aanwezig is in schone wateren met een goede kwaliteit en zelden voorkomt in meren of stromend water (BIJ12 2017f). De waterkwaliteit van dit deel van de Linge is niet goed, door hoge concentraties voedingsstoffen (RVO 2016). De Put van Heuff staat in directe verbinding met de Linge, dus ook hier zal de waterkwaliteit niet goed zijn. Het is daarmee niet te verwachten dat deze soort in het plangebied aanwezig is.

De heikikker komt voor in vochtige heidegebieden waar sprake is van veenvorming en in hoog- en laagveengebieden. Ook wordt de heikikker wel in vochtige schraalgraslanden, duinvalleien, bosranden, langs meren en rivieren en in komkleigebieden aangetroffen. Laag struweel en hoge kruidige gewassen zijn hier van belang (Creemers & van Delft 2009). Het voortplantingsbiotoop bestaat uit ondiepe stilstaande wateren met oevervegetatie. De dieren overwinteren op het land van eind oktober tot begin maart ingegraven op vorstvrije plekken. (BIJ12 2017g, Creemers & van Delft 2009).

De heikikker is waargenomen in de omgeving bij de golfbaan ten oosten van het plangebied. Omdat heikikkers voorkomen in relatief voedselarm en ondiep water (BIJ12 2017g) zijn de Linge en de Put van Heuff voor deze soort ongeschikt. Het water is hier voedselrijk (RVO 2016) en diep. Deze soort wordt daarom niet in het plangebied verwacht.

De rugstreeppad is een bewoner van zandige terreinen met een hoge dynamiek zoals duinen, uiterwaarden, opgespoten terreinen, heidevelden en akkers. Ook komt de soort op minder natuurlijke terreinen voor, zoals braakliggende terreinen of bouwlocaties. Deze soort is een echte pionier die zich ingraaft in kaal braakliggend terrein en haar eitjes legt in ondiepe kale poeltjes en plassen, maar ook slootjes en vennen kunnen geschikt leefgebied zijn. De dieren verlaten half maart de winterverblijfplaats. Voortplanting begint half april en kan doorgaan tot in augustus. Mannetjes verblijven de gehele voortplantingsperiode in het water. Vrouwtjes daarentegen verlaten na de eierafzet het water weer. De rugstreeppad overwintert op het land, de dieren hebben eind oktober allemaal het water weer verlaten (Creemers & van Delft, 2009, BIJ12 2017h).

De soort is waargenomen in de wat verdere omgeving van het plangebied, onder andere in polders ten westen van de Linge, zo blijkt uit NDFF-gegevens. Met name het braakliggende deel van het bedrijventerrein aan de oostkant van het plangebied is geschikt als leefgebied voor de soort. Hier is open vergraafbaar zand aanwezig en was bij het veldbezoek ook een grote ondiepe waterplas aanwezig. Om te onderzoeken of hier leefgebied van de rugstreeppad aanwezig is, werd in het voorjaar en de zomer van 2020 nader onderzoek uitgevoerd naar deze soort (SAB 2020). Uit het uitgevoerde onderzoek blijkt dat deze soort hier niet aanwezig is.

4.2.8 Vissen

De beschermde vissoorten zijn veelal zeldzaam voorkomende soorten gebonden aan helder, stromend water van beekjes of rivieren. Een uitzondering hierop is de grote modderkruiper die vooral leeft in langzaam stromend water van sloten, vennen of plassen. De soort komt daar voor op plekken met veel onderwatervegetatie en een goed ontwikkelde waterbodem (Janssen en Schamineé 2004, verspreidingatlas.nl).

In de omgeving van het plangebied wordt de grote modderkruiper waargenomen, zo blijkt uit NDFF-gegevens. Andere beschermde soorten worden hier niet waargenomen. De grote modderkruiper leeft in ondiepe, stilstaande wateren zoals vennen, plassen en oude afgesneden meanders. In deze wateren is een dikke modder- of zandlaag en een uitbundige waterplantengroei noodzakelijk, vaak is er sprake van kwel. In drooggevallen wateren kan de soort enige tijd ingegraven in de modder overleven. In Nederland komt de soort voornamelijk nog voor in oude slootjes gelegen in ingepolderde voormalige overstromingsvlakten (verspreidingsatlas.nl).

De aanwezigheid van de grote modderkruiper in het zuidelijk deel van het plangebied, in het water rondom het bedrijventerrein is onwaarschijnlijk. Deze soort leeft namelijk vooral in kleinere, ondiepe stilstaande of langzaam stromende wateren. Het open water nabij het plangebied, de Linge en de Put van Heuff, is niet ondiep en vormt daarmee voor deze soort minder geschikt leefgebied. Wel zouden er kleine, ondiepe en verlandende watertjes aanwezig kunnen zijn aan de noordzijde van het plangebied. Hier zijn tussen het bos laagten aanwezig die deels watervoerend zijn. Het is niet op voorhand uit te sluiten dat dit ook leefgebied voor deze soort is.

4.2.9 Insecten en andere ongewervelden

Beschermde insectensoorten en andere beschermde ongewervelden zijn veelal zeldzaam en eisen een specifiek habitat. Beschermde vlindersoorten komen vooral voor in kruidenrijke en soortenrijke graslanden, heiden, venen en (vochtig) bos (Bos et al. 2006, vlinderstichting.nl). Beschermde libellensoorten leven met name in veengebieden, nabij beekjes of rivieren en bij vennen op de hogere zandgronden (Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie 2002). Beschermde keversoorten zijn gebonden aan oude, rottende bomen in bosgebieden of komen zeldzaam voor in (groter) permanent, helder open water van goede kwaliteit op veengrond (eis-nederland.nl, Janssen en Schamineé, 2004). De Europese rivierkreeft is in ons land nog maar van één plek bekend, op landgoed Warnsborn bij Arnhem. De Bataafse stroommossel is uit ons land verdwenen (anemoon.org, verspreidingsatlas.nl).

In de omgeving van het plangebied zijn de grote vos, platte schijfhoren en rivierrombout waargenomen, zo lijkt uit NDFF-gegevens. De grote vos is een vlindersoort die leeft in vochtige, open bossen, boomgaarden of andere plekken met grote, vrijstaande bomen (vlinderstichting.nl). De soort werd eenmaal waargenomen in deze omgeving, in bos op ongeveer 2 kilometer ten oosten van de planlocatie. Als waardplant gebruikt de soort vooral iep, maar ook zoete kers en wilg (vlinderstichting.nl). De zuidzijde van het plangebied, bestaand uit het bedrijventerrein vormt geen geschikt leefgebied omdat open bos ontbreekt. De noordzijde van het plangebied bestaat uit vochtig loofbos waar ook wilgen en kersen in aanwezig zijn, zo werd vastgesteld tijdens het veldbezoek. Het bos is plaatselijk open en grote bomen, met name grote wilgen, zijn aanwezig. Het is daarmee niet uitgesloten dat hier leefgebied voor deze soort aanwezig is.

De rivierrombout is nooit in de onmiddellijke omgeving waargenomen, maar wordt langs de Waal waargenomen, ten zuiden van Gorinchem. Deze soort komt in ons land plaatselijk voor langs de grote rivieren. Larven van deze soort leven op zandig substraat in ondiepe, stromingsluwe riviertrajecten. Eieren worden op het wateroppervlak afgezet (Vlinderstichting.nl). Omdat de oevers van de Put van Heuff geen stromingsluwe riviertrajecten zijn, wordt deze soort hier niet verwacht.

De platte schijfhoren is een klein (tot enkele millimeters groot) zoetwater huisjesslak. De soort komt voor in zoete, heldere en schone wateren met een rijke begroeiing, zoals grotere en kleinere plassen, sloten en vergelijkbare wateren. De platte schijfhoren wordt vaak gevonden in draadalvegetaties maar kan ook in andere vegetaties voorkomen, zoals in wateren met krabbescheer en wordt soms aangetroffen op de wortels van lisdodde of vergelijkbare oevergebonden planten. In verontreinigd of brak water komt de soort niet voor. De soort is lokaal aanwezig en komt in de meeste provincies voor (Annemoon.org). De Linge en Put van Heuff hebben water waarvan de kwaliteit niet goed is omdat dit rijk is aan voedingsstoffen (RVO 2016). Omdat de platte schijfhoren schoon en helder water als leefgebied gebruikt, is het niet te verwachten dat deze soort in het plangebied aanwezig is.

4.3 Aanwezigheid houtopstanden

Langs de oost- en noordoever van de Put van Heuff zijn bomenrijen en boomgroepen aanwezig. De bomen en struiken die aanwezig zijn, zijn onderdeel van een eenheid

bomen en struiken waarvan de oppervlakte groter is dan duizend vierkante meter. Ook zijn bomenrijen aanwezig van meer dan 20 bomen. Op deze locaties is daardoor een houtopstand aanwezig. In het zuidelijk deel van het plangebied, op het bestaande en nog te realiseren bedrijventerrein is geen houtopstand aanwezig, omdat het oppervlak bomen en struiken hier veel kleiner is dan duizend vierkante meter.

5 Effectbeoordeling en advies vervolgtraject

5.1 Mogelijke effecten op beschermde gebieden

Natura 2000

Het plangebied ligt deels binnen Natura 2000-gebied Lingegebied & Diefdijk-Zuid. Andere Natura 2000-gebieden liggen op wat grotere afstand. Ruimtelijke ontwikkelingen binnen het plangebied zouden door deze nabije ligging voor verstoring van het Natura 2000-gebied kunnen zorgen, door bijvoorbeeld stikstofdepositie of verstoring door licht en geluid. Om te onderzoeken of negatieve effecten op Natura 2000-gebied mogelijk zijn, adviseren wij nader onderzoek in de vorm van een voortoets Natura 2000 uit te voeren. Als onderdeel van deze voortoets is een AERIUS-berekening noodzakelijk om in beeld te brengen of negatieve effecten door stikstofdepositie te verwachten zijn.

Mocht uit de voortoets blijken dat negatieve effecten mogelijk zijn, dan dient voor het plan een passende beoordeling te worden opgesteld. In dit geval wordt een plan eveneens m.e.r.-plichtig¹. Blijkt uit de passende beoordeling dat er geen aantasting plaatsvindt van de natuurlijke kenmerken van een Natura 2000-gebied, dan kan het betreffende plan worden vastgesteld. In bepaalde gevallen kan, ondanks dat uit de passende beoordeling blijkt dat aantasting van de natuurlijke kenmerken mogelijk is, een plan toch worden vastgesteld of kan een vergunning toch worden verleend. Er dient dan te worden voldaan aan de zogeheten ADC criteria. De ADC criteria houden in: i) dat er geen alternatieve oplossingen zijn, ii) dat er sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang en iii) dat de nodige compenserende maatregelen worden getroffen.

Provinciale bescherming

De Put van Heuff en de natuur ten westen van de Linge behoren tot het Natuurnetwerk Nederland (NNN) en ook het nog braakliggende deel van het bedrijventerrein aan de oostkant van het plangebied is gelegen binnen het NNN. De Omgevingsverordening van de provincie Zuid-Holland geeft in artikel 6.24 aan dat bestemmingsplannen niet mogen voorzien in bestemmingen die de instandhouding en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van deze gebieden significant beperken, of leiden tot een significante vermindering van de oppervlakte, kwaliteit of samenhang van die gebieden (Provincie Zuid-Holland 2019).

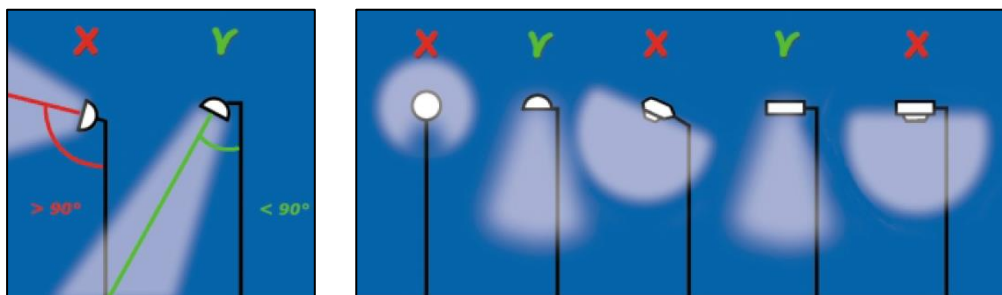
Om uit te zoeken of de voorgenomen ontwikkeling kan leiden tot een significante aantasting van het NNN, adviseren wij om een zogeheten 'nee, tenzij-onderzoek' op te stellen. Mocht blijken dat de ontwikkeling niet leidt tot een significante aantasting, dan vormt de ligging binnen het NNN geen knelpunt voor het plan. Mocht er wel sprake zijn van een significante aantasting, dan dient uitgezocht te worden of de ontwikkeling kan voldoen aan de randvoorwaarden waaronder ontwikkelingen binnen het NNN toch mogelijk zijn.

¹ Richtlijn 2001/42/EG van het Europees Parlement en de Raad van 27 juni 2001, welke plicht in de Nederlandse wetgeving is verankerd in artikel 7.2a van de Wet milieubeheer.

5.2 Mogelijke effecten op beschermde soorten

5.2.1 *Zorgplicht, voor alle in het wild levende dieren en planten*

In en rondom het plangebied kunnen in het wild levende planten en dieren voorkomen. Bij de ruimtelijke ontwikkeling zouden deze planten en dieren kunnen worden gedood. Voor al de in het wild levende soorten geldt de zorgplicht van de Wet natuurbescherming. Dit houdt in elk geval in dat iedereen die weet dat hij schade aan natuur gaat veroorzaken door een bepaalde handeling, hij deze handeling daarom niet uitvoert, of maatregelen neemt om schade aan de natuur door de handeling zoveel mogelijk te voorkomen. Probeer bijvoorbeeld bij de ruimtelijke ingreep zoveel mogelijk bomen, struiken en overig groen te behouden. Werken buiten de winterperiode voorkomt dat dieren die in winterrust zijn verstoord of gedood worden. Wanneer verlichting wordt geplaatst, probeer uitstraling van licht naar de omgeving zoveel mogelijk te beperken, om verstoring van diersoorten te voorkomen. Dit kan bijvoorbeeld door verlichting te beperken tot die plekken waar licht noodzakelijk is, lage en gericht armaturen te gebruiken in plaats van rondstralende armaturen en lampen goed te richten.

Om verstoring van dieren door straatverlichting en andere vormen van verlichting tot een minimum te beperken, dienen lichtbundels zo veel mogelijk naar beneden te worden gericht.

5.2.2 **Vogels**

Uit voorliggend onderzoek blijkt verder dat in en direct rond het plangebied vogels aanwezig zijn en ook kunnen broeden. Voor deze vogels geldt artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming, die het onder meer verbiedt vogels te doden, te vangen of in gebruik zijnde nesten van vogels te beschadigen of te vernielen.

Bij de geplande ontwikkeling zouden nesten van broedende vogels kunnen worden beschadigd, wat verboden is onder de Wet natuurbescherming. De periode waarin de meeste vogelsoorten broeden, loopt globaal van half maart tot half augustus, maar ook broedgevallen buiten deze periode zijn gewoon beschermd. Om overtreding van de wet te voorkomen adviseren wij u om de geplande ruimtelijke ontwikkeling buiten de broedperiode te starten. Op deze manier worden geen in gebruik zijnde nesten beschadigd of vernield. Ook zullen vogels in en direct rond het plangebied geen nest bouwen, omdat te veel verstoring aanwezig is.

Indien de werkzaamheden echt in de broedperiode gestart moeten worden, is nader onderzoek naar broedende vogels noodzakelijk. Kort voor de start van de werkzaamheden dient dan door een ecoloog met kennis van vogels door middel van één veldbezoek onderzocht te worden of broedende vogels in en direct rond het plangebied aanwezig zijn. Als deze niet aanwezig zijn, kunnen de werkzaamheden starten. Als

wel een broedende vogel aanwezig is, mogen de werkzaamheden niet starten. Er dient dan met een ecooloog met kennis van vogels naar een oplossing gezocht te worden.

Jaarrond beschermde nesten

Bij het bedrijventerrein en in bomen op enige afstand ervan, tot een afstand van circa 100 meter, is geen jaarrond beschermd nest aanwezig, zo bleek bij het veldbezoek. Het is echter niet uitgesloten dat in bomen aan de noordzijde, of in bomen op de oostelijke oever of westelijke oever van de Put van Heuff die op meer dan 100 meter van het plangebied liggen een jaarrond beschermd nest aanwezig is van buizerd, havik, roek, sperwer, wespendif, zwarte wouw of steenuil. Werkzaamheden en ontwikkelingen zijn in dit deel van het plangebied niet voorzien. Als onderdeel van het plan zijn alleen ontwikkelingen voorzien bij het bestaande bedrijventerrein en bij het braakliggende deel van het bedrijventerrein aan de zuidzijde van het plangebied. Omdat bomen waar eventueel een jaarrond beschermde verblijfplaats aanwezig zou kunnen zijn op ruime afstand liggen van het deel van het plangebied waar werkzaamheden zijn voorzien, zijn negatieve effecten op jaarrond beschermde nesten uitgesloten. Wanneer in de toekomst toch werkzaamheden zijn voorzien in het bos op de noordoever van de Put van Heuff of bij bomen op de oostelijke- of noordwestelijke oever van de Put van Heuff, dan dient eerst door middel van een aanvullend onderzoek gecontroleerd te worden of jaarrond beschermde nestplaatsen van buizerd, havik, roek, sperwer, wespendif, zwarte wouw of steenuil hier aanwezig zijn. Indien nestplaatsen of essentieel leefgebied aanwezig blijkt, dan moeten voor die werkzaamheden mitigerende maatregelen worden getroffen om negatieve effecten zoveel mogelijk te voorkomen. Ook is voor die werkzaamheden dan waarschijnlijk een ontheffing van de Wet natuurbescherming noodzakelijk. Overige vogelsoorten waarvan het nest jaarrond is beschermd zijn niet in het plangebied of de omgeving aanwezig.

5.2.3 Overige beschermde soorten

Soorten waarvoor provinciale vrijstelling geldt

In en nabij het plangebied kunnen ook soorten voorkomen die zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming, maar waarvoor een provinciale vrijstelling van de verboden geldt, voor werkzaamheden die men uitvoert in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Dit betreft bijvoorbeeld de soorten bruine kikker en gewone pad. Door de provinciale vrijstelling staat de aanwezigheid van deze soorten de geplande ontwikkeling niet in de weg. Wel geldt ook voor deze soorten altijd de eerder beschreven zorgplicht.

Soorten, waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Binnen het deel van het plangebied waar werkzaamheden zijn voorzien blijkt enig leefgebied van de bever aanwezig. De bever is een habitatrichtlijnsoort die waarvoor de verboden van artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming gelden. Hiermee is het onder meer verboden deze dieren te doden of verblijfplaatsen te beschadigen.

Bedrijventerrein en braakliggend deel

Uit aanvullend onderzoek (SAB 2018) blijkt dat de oevers van het bedrijventerrein foerageergebied kan zijn voor de bever. Op enkele plekken groeien hier wilgen en andere planten die als voedsel kunnen dienen voor de bever. Op één plek, bij de oever van

het bestaande bedrijventerrein langs de Linge, werden ook knaagsporen gevonden van de bever. Het is daarmee niet uitgesloten dat de bever soms aanwezig is bij de oevers van het bedrijventerrein om te eten. Omdat bij deze oevers maar heel weinig geschikte bomen, struiken of planten aanwezig zijn die voedsel zouden kunnen zijn van de bever, is foerageergebied hier maar zeer beperkt aanwezig. Het is daarmee niet te verwachten dat de ontwikkelingen op het bedrijventerrein zullen leiden tot verlies aan essentieel foerageergebied voor deze soort. Verder mijdt de bever contact met mensen en is nachttactief, zodat het ook niet te verwachten is dat bij werkzaamheden aan de oever foeragerende bevers worden gedood of verwond.

Uit het aanvullende onderzoek bleek verder dat verblijfplaatsen van deze soort niet nabij het bestaande of nog te ontwikkelen bedrijventerrein aanwezig zijn. Enkel op grotere afstand hiervan, op circa 300 meter ten noorden van het bedrijventerrein, werd een waarschijnlijke verblijfplaats gevonden. Wel werden enkele legers dichtbij het bedrijventerrein gevonden, maar deze legers worden niet gezien als rustplaatsen van de soort (BIJ12 2017d). De bever is weinig gevoelig voor verstoring. Zo werden bevers niet verstoord door heiwerkzaamheden op 70 meter afstand van een burcht, in een periode dat ze geen jongen hadden (BIJ12 2017d). Ook praktijksituaties duiden erop dat de bever niet specifiek gevoelig is voor de verstoring door geluid (Arcadis 2014). Aangezien de bever niet zeer gevoelig is voor verstoring is het redelijkerwijs uitgesloten dat bevers verstoord zullen worden door werkzaamheden op het bedrijventerrein wanneer ze zich in hun mogelijke verblijfplaats bevinden op honderden meters van het plangebied. Negatieve effecten op de bever zijn met de ontwikkelingen die zijn voorzien dan ook redelijkerwijs uitgesloten.

Put van Heuff en bosschages

Het deel van het plangebied waar geen ontwikkelingen of werkzaamheden zijn voorzien vormt mogelijk leefgebied voor de ringslang, kamsalamander, grote modderkruiper en grote vos. Ook is hier waarschijnlijk een vaste verblijfplaats van de bever aanwezig en zouden verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen aanwezig kunnen zijn. Verder zou dit deel van het plangebied essentieel foerageergebied kunnen bevatten van vleermuizen en zouden hier essentiële vliegroutes van vleermuizen aanwezig kunnen zijn. Vleermuizen, de kamsalamander en de bever zijn habitatrichtlijnsoorten, waarvoor de verboden van artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming gelden. Ringslang, grote modderkruiper en grote vos vallen onder het beschermingsregime 'andere soorten', waarvoor de verboden van artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming gelden. Het is onder meer verboden bovenstaande soorten te doden of verblijfplaatsen (opzettelijk) te beschadigen.

Als onderdeel van het plan zijn alleen ontwikkelingen voorzien bij het bestaande bedrijventerrein en bij het braakliggende deel van het bedrijventerrein aan de zuidzijde van het plangebied. Het is daarmee niet waarschijnlijk dat verblijfplaatsen van deze soorten worden beschadigd of dat deze soorten zullen worden gedood of verwond. Wanneer in de toekomst toch werkzaamheden zijn voorzien in het bos op de noordoever van de Put van Heuff, bij bomen op de oostelijke- of noordwestelijke oever van de Put van Heuff, of op het open water van de Put van Heuff, dan dient nader onderzoek te worden wat de functie van deze delen van het plangebied is voor de soorten bever, ringslang, kamsalamander, grote modderkruiper, grote vos en voor vleermuissoorten. Indien verblijfplaatsen of essentieel leefgebied aanwezig blijkt, dan dienen

voor die werkzaamheden mitigerende maatregelen worden getroffen om negatieve effecten zoveel mogelijk te voorkomen. Ook is voor die werkzaamheden dan waarschijnlijk een ontheffing van de Wet natuurbescherming noodzakelijk.

5.3 Mogelijke effecten op beschermde houtopstanden

In het plangebied is een houtopstand aanwezig, op de noordelijke oever, de noordwestelijke oever en de oostelijke oever van de Put van Heuff. Echter als onderdeel van het plan worden geen bomen of struiken van deze houtopstand geveld. De bescherming van houtopstanden vormt dan ook geen beperking voor de beoogde ruimtelijke ontwikkeling.

6 Conclusie

In Gorinchem, ligt aan de Zuiderlingedijk, ten noorden van de A15 bedrijventerrein Zuiderlingedijk. Voor dit bedrijventerrein is recent een visie opgesteld. Deze visie zal verder worden uitgewerkt in een bestemmingsplan. Voor de vaststelling van een nieuw bestemmingsplan is het noodzakelijk dat de haalbaarheid ervan wordt aangetoond. Er dient daarom vanuit de ecologie onderzocht te worden of met de ruimtelijke ontwikkelingen die het plan toestaat sprake is van overtreding van de geldende natuurwet- en regelgeving. Om de ontwikkelingsmogelijkheden op de locatie te onderzoeken is een quick scan natuur uitgevoerd. In deze quick scan is onderzocht of er beschermde natuurwaarden, volgens de nu geldende natuurwet- en regelgeving, aanwezig of afwezig zijn in het plangebied. Ook is nagegaan of de ruimtelijke ontwikkeling die mogelijk wordt gemaakt, mogelijk negatieve effecten kan hebben op beschermde natuur buiten het plangebied.

Het plangebied is groot en bestaat uit verschillende delen. In het kader van het op te stellen bestemmingsplan zijn geen activiteiten voorzien in het meer natuurlijke deel van het plangebied, dat bestaat uit het open water van de Put van Heuff, het bos aan de noordzijde van de Put van Heuff en de oostelijke oever van de Put van Heuff. Deze delen zijn echter wel meegenomen in het onderzoek van deze quick scan natuur.

Gebiedsbescherming

Uit de quick scan blijkt dat het plangebied deels is gelegen binnen Natura 2000-gebied Lingegebied & Diefdijk-Zuid. Een negatief effect op de instandhoudingsdoelstellingen van dit Natura 2000-gebied is niet uit te sluiten. Nader onderzoek in de vorm van een voortoets Wet natuurbescherming is daarom noodzakelijk. Als onderdeel van de voortoets dient ook een stikstofberekening met Aeries-Calculator uitgevoerd te worden.

Uit voorliggend onderzoek blijkt ook dat het plangebied deels binnen Natuurnetwerk Nederland ligt. Voor het Natuurnetwerk Nederland geldt een 'nee, tenzij-beschermingsregime'. De ontwikkeling is in principe niet toegestaan, enkel als het aan bepaalde voorwaarden voldoet. Een 'nee, tenzij-onderzoek' is noodzakelijk om dit inzichtelijk te maken.

Soortenbescherming

In en rondom het plangebied kunnen in het wild levende planten en dieren aanwezig zijn. Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor deze soorten en hun directe leefomgeving.

In en nabij het plangebied kunnen ook soorten voorkomen die zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming, maar waarvoor een provinciale vrijstelling van de verboden geldt, voor werkzaamheden die men uitvoert in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Door de provinciale vrijstelling staat de aanwezigheid van deze soorten de geplande ontwikkeling niet in de weg. Daarnaast zijn mogelijk nog enkele essentiële elementen aanwezig, voor soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt. Zo blijkt uit de quick scan dat in en rondom het plangebied vogels kunnen broeden. Om overtreding van de wet te voorkomen wordt geadviseerd om de geplande ruimtelijke ontwikkeling buiten de broedperiode te starten. Op deze manier worden

geen in gebruik zijnde nesten beschadigd of vernield. Essentiële elementen, zoals essentieel leefgebied of verblijfplaatsen, van andere beschermde soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt, zijn niet aanwezig binnen het deel van het plangebied waar werkzaamheden zijn voorzien. De bescherming van deze categorie soorten staat de ontwikkeling niet in de weg.

Bij de Put van Heuff en de bosschages langs de rand ervan, waar geen werkzaamheden zijn voorzien, is mogelijk wel beschermd leefgebied aanwezig. Wanneer in de toekomst toch werkzaamheden zijn voorzien in het bos op de noordoever van de Put van Heuff, bij bomen op de oostelijke- of noordwestelijke oever van de Put van Heuff, of op het open water van de Put van Heuff, dan dient nader onderzocht te worden wat de functie van deze delen van het plangebied is voor de soorten bever, ringslang, kamsalamander, grote modderkruiper, grote vos, vleermuissoorten en diverse vogelsoorten met een jaarrond beschermde nestplaats (buizerd, havik, roek, sperwer, wespandief, zwarte wouw, steenuil). Indien uit dit onderzoek blijkt dat voor één van deze soorten essentieel leefgebied aanwezig is, dan moeten voor de werkzaamheden mitigerende maatregelen worden getroffen om negatieve effecten zoveel mogelijk te voorkomen. Ook is voor de werkzaamheden dan waarschijnlijk een ontheffing van de Wet natuurbescherming noodzakelijk.

Bescherming houtopstanden

Op de noordelijke oever, de noordwestelijke oever en de oostelijke oever van de Put van Heuff zijn houtopstanden aanwezig. Echter als onderdeel van het plan is de veling van deze bomen of struiken niet voorzien.

Op de locaties waar mogelijk wel ruimtelijke ontwikkelingen plaatsvinden, het bestaande bedrijventerrein of op het braakliggende deel ten zuidoosten van het bestaande bedrijventerrein, is geen houtopstand aanwezig. De bescherming van houtopstanden vormt dan ook geen beperking voor de beoogde ruimtelijke ontwikkeling.

Geraadpleegde bronnen

Literatuur

BIJ12. 2017a. Kennisdocument Huismus *Passer domesticus*, versie 1.0, juli 2017. BIJ12, Utrecht.

BIJ12. 2017b. Kennisdocument Gierzwaluw *Apus apus*, versie 1.0, juli 2017. BIJ12, Utrecht.

BIJ12. 2017c. Kennisdocument Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*, versie 1.0, juli 2017. BIJ12, Utrecht.

BIJ12. 2017d. Kennisdocument Bever *Castor fiber*, versie 1.0, juli 2017. BIJ12, Utrecht.

BIJ12. 2017e. Kennisdocument Kamsalamander *Triturus cristatus*, versie 1.0, juli 2017. BIJ12, Utrecht.

BIJ12. 2017f. Kennisdocument Poelkikker *Pelophylax lessonae*, versie 1.0, juli 2017. BIJ12, Utrecht.

BIJ12. 2017g. Kennisdocument Heikikker *Rana arvalis*, versie 1.0, juli 2017. BIJ12, Utrecht.

BIJ12. 2017h. Kennisdocument Rugstreeppad *Epidalea calamita*, versie 1.0, juli 2017. BIJ12, Utrecht.

Bos, F. Bosveld, M. Groenendijk, D. van Swaay, C. Wynhof, I. De Vlinderstichting. 2006. De dagvlinders van Nederland. Verspreiding en bescherming. Nederlandse fauna deel 7.

Creemers, R. van Delft, J. 2009. De Amfibieën en Reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna deel 9.

Dietz, Ch. von Helversen, O. Nill, D. 2011. Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika.

Janssen, J. A. M. Schamineé, J. H. J. 2004. Europese Natuur in Nederland. Soorten van de habitatrichtlijn.

Lange, R. Twisk, P. van Winden, A. van Diepenbeek, A. 2003. Zoogdieren van West-Europa.

Limpens, H. J. G. A. Twisk, P. Veenbaas, G. 2004. Met vleermuizen onderweg. Uitgave DDW en VZZ.

Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie. 2002. De Nederlandse Libellen (Odonata). Nederlandse Fauna deel 4.

Ministerie EZLI. 2012. Memorie van toelichting bij Wet natuurbescherming. Kamerstuk.

Ministerie EZ. 2015. Memorie van antwoord bij Wet natuurbescherming. Kamerstuk Eerste Kamer der Staten-Generaal.

Provincie Zuid-Holland. 2019. Omgevingsverordening Zuid-Holland. Verordening van 20 februari 2019 (PZH-2019-677696264).

RVO. 2016. Natura 2000-beheerplan Lingegebied & Diefdijk-Zuid (70). December 2016, definitief beheerplan.

SAB 2018. Nader onderzoek bever. Gorinchem, Zuiderlingedijk. Projectnr. 180319.

SAB 2020. Nader onderzoek rugstreeppad. Gorinchem, Zuiderlingedijk. Projectnr 180319.02

SOVON. 2002. Atlas van de Nederlandse Broedvogels. Verspreiding, aantallen, verandering. Nederlandse Fauna deel 5.

Sparrus, L. Odé, B. Beringen, R. Basisrapport Rode Lijst Vaatplanten 2012 volgens Nederlandse en IUCN-criteria. FLORON rapport 57.

Zoogdiervereniging & Probos. 2012. Laanbeheer en vleermuizen; met oog voor veiligheid en cultuurhistorie; met bijdragen van E. A. Jansen, M. H. A. van Benthem, C. de Groot, P. Twisk & H. J. G. A. Limpens.

Websites

Calculator.aerius.nl

www.anemoon.org

www.aerius.nl

www.bij12.nl

www.eis-nederland.nl

www.ndff.nl

www.ravon.nl

www.sovon.nl

statline.cbs.nl

www.synbiosys.alterra.nl

www.verspreidingsatlas.nl

www.vlinderstichting.nl

www.vogelbescherming.nl

Bijlage 1. Wettelijk kader

Gebiedsbescherming

Inleiding

Op grond van artikel 2.1 van de Wet natuurbescherming kunnen natuurgebieden of andere gebieden die belangrijk zijn voor flora en fauna, door de Minister worden aangewezen ter uitvoering van de Vogelrichtlijn- en/of Habitatrichtlijn, de zogeheten Natura 2000-gebieden. Ook kan de Minister op grond van deze wet in enkele specifieke gevallen bijzondere nationale natuurgebieden aanwijzen. De Wet natuurbescherming draagt Gedeputeerde Staten daarnaast op, om in hun provincie te zorgen voor een landelijk ecologisch netwerk, genaamd Natuurnetwerk Nederland. De bescherming van dit natuurnetwerk wordt geregeld bij provinciale verordening. Daarnaast kunnen provincies bij provinciale verordening andere gebieden met bijzondere natuurwaarden beschermen, genaamd bijzondere provinciale natuurgebieden en bijzondere provinciale landschappen. Hieronder wordt een toelichting gegeven bij de verschillende vormen van gebiedsbescherming.

Natura 2000-gebieden en bijzondere nationale natuurgebieden

Voor alle Natura 2000-gebieden en bijzondere nationale natuurgebieden geldt op basis van artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming een zorgplicht. Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor deze gebieden. Dit houdt onder meer in dat men negatieve gevolgen voor deze gebieden zoveel mogelijk beperkt door het nemen van alle maatregelen die redelijkerwijs kunnen worden verwacht. Uit de Memorie van Toelichting blijkt, dat de Wet natuurbescherming, buiten de zorgplicht, al voldoende instrumenten bevat om schadelijke handelingen in Natura 2000-gebieden te beperken. Deze zorgplicht is daarmee primair bedoeld om de eigen verantwoordelijkheid vast te leggen, die een ieder heeft voor een zorgvuldige omgang met de natuurwaarden in Natura 2000-gebieden.

Natura 2000-gebieden

Bij de aanwijzing van een Natura 2000-gebied worden voor het gebied instandhoudingsdoelstellingen voor te beschermen soorten en/ of habitats vastgesteld. Conform artikel 2.7, lid 2 van de Wet natuurbescherming is het verboden om zonder vergunning projecten of andere handelingen te realiseren of te verrichten die, gelet op deze instandhoudingsdoelstelling van een Natura 2000-gebied, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten kunnen verslechteren, of een significant verstoringseffect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Als een plan of project mogelijk negatieve effecten kan hebben op Natura 2000-gebied, vindt eerst een globale toetsing plaats, de voortoets. Als uit de voortoets blijkt dat er zeker geen negatieve effecten zijn, dan kan het betreffende plan worden vastgesteld, of geldt in het geval van een project geen vergunningplicht. Als de kans op significante effecten niet kan worden uitgesloten dan moet, conform artikel 2.8 van de Wet natuurbescherming een passende beoordeling worden gemaakt. In dit geval wordt een plan eveneens m.e.r.-plichtig². Blijkt uit de passende beoordeling dat er geen aantasting

² Richtlijn 2001/42/EG van het Europees Parlement en de Raad van 27 juni 2001, welke plicht in de Nederlandse wetgeving is verankerd in artikel 7.2a van de Wet milieubeheer.

plaatsvindt van de natuurlijke kenmerken van een Natura 2000-gebied, dan kan het betreffende plan worden vastgesteld, of kan voor de projecten door Gedeputeerde Staten een vergunning worden verleend. In bepaalde gevallen kan, ondanks dat uit de passende beoordeling blijkt dat aantasting van de natuurlijke kenmerken mogelijk is, een plan toch worden vastgesteld of kan een vergunning toch worden verleend. Er dient dan te worden voldaan aan de zogeheten ADC criteria. De ADC criteria houden in: i) dat er geen alternatieve oplossingen zijn, ii) dat er sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang en iii) dat de nodige compenserende maatregelen worden getroffen.

Bijzondere nationale natuurgebieden

In uitzonderlijke gevallen kan de Minister, op grond van artikel 2.11, bijzondere nationale natuurgebieden aanwijzen. De Minister kan dit doen voor een gebied dat is of wordt aangemeld als Habitatrictlijngebied, maar nog niet definitief is aangewezen. Ook kan het voor een gebied dat nog geen onderdeel is van het Natura 2000-netwerk, maar waar compenserende maatregelen worden getroffen voor de realisatie van een project met significante gevolgen. Tot slot kan een gebied worden aangewezen in het geval dat dat noodzakelijk is in het kader van de Vogel- of Habitatrictlijn, om een gunstige staat van instandhouding te realiseren. Ter bescherming van de bijzondere nationale natuurgebieden kan de Minister verschillende maatregelen nemen, waaronder toegangsbeperkingen tot het gebied, het gebruik maken van zijn of haar aan-schrijvingsbevoegdheid en het treffen van behoud- en herstelmaatregelen in het gebied.

Natuurnetwerk Nederland

Ter bescherming van vogelsoorten, van soorten van de Habitatrictlijn en van rode lijstsoorten dienen provincies, op basis van artikel 1.12 van de Wet natuurbescherming, zorg te dragen voor de totstandkoming en instandhouding van een samenhangend ecologisch netwerk, genaamd Natuurnetwerk Nederland (voorheen Ecologische Hoofdstructuur, EHS). Voor dit netwerk geldt, op basis van artikel 2.10 van het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (het Barro), een 'nee, tenzij'-beschermingsregime. Het bestemmingsplan, of een omgevingsvergunning waarmee van het bestemmingsplan wordt afgeweken, maakt geen ontwikkelingen mogelijk die kunnen leiden tot een significante vermindering van de oppervlakte, kwaliteit of samenhang van de aanwezige natuur, of tot een significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van deze gebieden, *tenzij* er sprake is van groot openbaar belang, er geen reële alternatieven zijn, negatieve effecten zoveel mogelijk worden beperkt en overblijvende negatieve effecten worden gecompenseerd.

Provincies dienen deze bescherming te regelen bij provinciale verordening. Daarnaast kunnen provincies bij provinciale verordening andere gebieden met bijzondere natuurwaarden beschermen, zoals weidevogelgebieden of ganzenfoerageergebied. De precieze invulling van de bescherming verschilt van provincie tot provincie. In paragraaf 2.1 staat de bescherming beschreven die in dit geval van toepassing is.

Soortenbescherming

Verboden en zorgplicht

Voor een aantal soorten is door middel van verboden een beschermingsregime opgenomen in de Wet natuurbescherming. Er is een apart beschermingsregime voor Vogelrichtlijnsoorten (artikelen 3.1-3.4), voor Habitatrichtlijnsoorten (artikelen 3.5-3.9) en voor andere soorten (artikelen 3.10 en 3.11).

Naast de beschermde plant- en diersoorten geldt op basis van artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming voor al de in het wild levende soorten ook een zorgplicht. Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor deze soorten en hun directe leefomgeving. Dit houdt onder meer in dat men negatieve gevolgen voor aanwezige soorten zoveel mogelijk beperkt door het nemen van alle maatregelen die redelijkerwijs kunnen worden verwacht.

Vogelrichtlijnsoorten

Voor ruimtelijke ingrepen zijn de volgende verboden relevant: het is verboden om van nature in Nederland in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen, het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van deze soorten te beschadigen of te vernielen of nesten van vogels weg te nemen. Ook is het verboden deze soorten opzettelijk te storen wanneer dit van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de soort.

De verboden in de wet zorgen voor een goede bescherming van nesten van alle in het wild levende vogelsoorten tijdens het broedseizoen. Globaal loopt het broedseizoen van half maart tot half augustus, maar ook de nesten van broedende vogels buiten deze periode zijn beschermd. Daarnaast zijn van een aantal vogelsoorten de nesten jaarrond beschermd, dus ook als ze niet als broedlocatie worden gebruikt. Het betreft dan over het algemeen soorten die hun nest het gehele jaar als verblijfplaats gebruiken of soorten die niet of nauwelijks in staat zijn om een eigen nest te bouwen.

Habitatrichtlijnsoorten

Voor ruimtelijke ingrepen zijn de volgende verboden relevant: het is verboden om soorten van de Habitatrichtlijn en van de verdragen van Bonn en Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden, te vangen of te verstoren, om eieren opzettelijk te vernielen, om voortplantings- of rustplaatsen te beschadigen en om planten van de Habitatrichtlijn en van het verdrag van Bern opzettelijk te ontwortelen of te vernielen.

Andere soorten

Naast de Vogelrichtlijnsoorten en de Habitatrichtlijnsoorten worden in de wet een aantal diersoorten en plantensoorten beschermd. Voor deze soorten zijn bij ruimtelijke ingrepen de volgende verboden relevant: het is verboden de beschermde diersoorten opzettelijk te doden of te vangen en om de vaste voortplantings- of rustplaatsen te beschadigen en het is verboden om de beschermde plantensoorten opzettelijk te plukken, ontwortelen of te vernielen.

Opzetvereiste

Bij veel van de hierboven genoemde verboden is er sprake van een opzetvereiste. Zo is het verboden om vogelnesten *opzettelijk* te beschadigen. In de wet wordt bij deze opzet uitgegaan van 'voorwaardelijke opzet'. Bij voorwaardelijke opzet is men zich bij het handelen bewust van de mogelijke negatieve consequenties, terwijl men de handeling toch uitvoert. Een voorbeeld van voorwaardelijke opzet is iemand die in het voorjaar een boom omzaagt en daarbij 'per ongeluk' een vogelnest beschadigt. De persoon had niet de opzet dit nest te beschadigen. Maar in de broedtijd van vogels is er wel een aanzienlijke kans dat er in een boom een vogel nestelt. Er kan daarom toch sprake zijn van opzettelijke beschadiging van het nest; voorwaardelijke opzet.

Vrijstelling, gedragscodes en ontheffing

Provinciale Staten kunnen in een verordening een vrijstelling verlenen van de bovenstaande verboden. Zie paragraaf 2.2 voor de vrijstelling die in deze provincie van toepassing is.

Daarnaast zijn de verboden niet van toepassing op handelingen die men uitvoert in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling of bestendig beheer en onderhoud, wanneer men die handelingen uitvoert conform een goedgekeurde gedragscode. Gedragscodes kunnen daarbij zowel gebruikt worden voor de omgang met de Vogelrichtlijnsoorten, de Habitatrichtlijnsoorten als de andere beschermde soorten. Wel geldt voor de Vogelrichtlijnsoorten en de Habitatrichtlijnsoorten de aanvullende eis dat de handelingen die men uitvoert een wettelijk belang dienen uit de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Het gaat dan onder meer om handelingen in het belang van de volksgezondheid, openbare veiligheid of ter bescherming van flora en fauna.

Tot slot kunnen Gedeputeerde Staten, wanneer er geen andere bevredigende oplossing bestaat, onder bepaalde voorwaarde een ontheffing verlenen van de verboden. Ook hierbij geldt voor Vogelrichtlijnsoorten en Habitatrichtlijnsoorten dat aan de handelingen die men verricht een wettelijk belang van de Vogelrichtlijn respectievelijk de Habitatrichtlijn ten grondslag dient te liggen.

Bescherming houtopstanden

De bescherming van houtopstanden is geregeld in hoofdstuk 4 van de Wet natuurbescherming. Het is verboden houtopstanden geheel of gedeeltelijk te vellen of te doen vellen, zonder voorafgaande melding bij de provincie. Een houtopstand is hierbij gedefinieerd als een eenheid van bomen of struiken met een oppervlakte van ten minste 1.000 vierkante meter of een rijbeplanting die meer dan 20 bomen omvat. De wet schrijft verder voor dat wanneer een houtopstand geheel of gedeeltelijk is geveld, de grond binnen drie jaar moet worden herbeplant.

Bovenstaande bescherming geldt niet voor alle houtopstanden. De regels zijn niet van toepassing op houtopstanden op erven of in tuinen, op fruitbomen, op windschermen om boomgaarden, op naaldbomen bedoeld om te dienen als kerstbomen, op kweekgoed, op bepaalde beplantingen van wilgen of populieren, op bepaalde beplantingen

bedoeld voor de productie van houtige biomassa en op houtopstanden binnen de, bij besluit van de gemeenteraad, vastgelegde grenzen van de bebouwde kom. Ook voor het dunnen van een houtopstand gelden de regels niet.

De provincie kan regels stellen ten aanzien van de meldingsplicht en de plicht tot herbeplanting. Ook kan de provincie een ontheffing verlenen ten behoeve van herbeplanting op andere grond. Verder kan de provincie ontheffing verlenen en kan de provincie bij verordening vrijstelling verlenen van zowel de meldingsplicht als de plicht tot herbeplanting.